

Zathureczky Emlékverseny – amint a zsűrielnök, Láng István értékeli

F. K.: – A február 9-12 között rendezett Országos Zathureczky Emlékverseny I-II. korcsoportjában Demetrovics Szilárdné (Győr), Szesztay Zsoltné (Debrecen), Szászné Réger Judit és dr. Makláryné Baranyai Valéria (Budapest), a III-IV. Korcsoportban Vermes Mária, Répássy Györgyi (Budapest), Szecsődi Ferenc (Szeged) és Kováts Péter (Veszprém) vett részt a zsűri munkájában, amelynek elnöki tisztét mindvégig Láng István zeneszerző töltötte be. Milyen módszerrel dolgozott a zsűri?

L. I.: – A zsűri nem pontozott, hanem megbeszélte a hallottakat. Egy-egy korcsoport szereplése után összejöttünk és közösen alakítottuk ki az eredményt. Meg kell mondanom, hogy csak nagyon szerény viták voltak mindkét zsűriben. Az „egyfelé gondolkodó” zsűritagoknak természetesen volt véleménykülönbségük, de végül is a döntéseket – egy-két kivétellel – egyhangúan hoztuk meg.

F. K.: – Hogyan értékeli a verseny folyamán hallottakat?

L. I.: – Maga a verseny, mind a négy korcsoportban, nagy-nagy, mondhatni, néha eufórikus örömet okozott, különösen a II. korcsoportban, a 12-14 éveseknél. Voltak átfedések, mivel a korcsoportmegállapítást az életkor határozta meg. Ily módon merev határokat állapított meg a rendezőség – de ha valaki átlépte azokat, a saját veszélyére tette. Mint a zsűritagok jó része, úgy én sem tudtam mást egy-egy versenyzőről, mint hogy hány éves (tehát nem szerepelt a listán, hogy ki honnan jött, ki a tanára, hányadik osztályos). Érdekes: azok a fiatalok, akik idősebbek számára kiírt korcsoportban versenyeztek, mindig nagyszerűen hozták a formájukat, s igen előkelő, ha nem épp a legmagasabb helyezést kapták. Például: Lugosi Zsófia 1987-ben született, s abban a korcsoportban kapott I. díjat, amelyet az 1983 és 1986 január 1. között született növendékek számára írtak ki.

F. K.: – Feltűnően sok a díjazott a többször említett II. korcsoportban.

L. I.: – Olyan nagyszerű versenyzőket hallhattunk, hogy a zsűri nemcsak hogy két I. díjat adott ki, hanem három Nagydíjat is. Ez utóbbit Spitzer Sára, Éder Zsolt és Ieda Takashi japán versenyző érdemelte ki. A japán hegedűs esetében, akinek a családja már letelepedett Magyarországon, nagy

örömmel díjazta a zsűri azt, hogy éppen ő játszotta Hubay Jenő „Hullámzó Balaton” című darabját, mindenfajta ráakódott rossz magyaros manír nélkül, ugyanakkor mégis stílushűen és teljesen szabadon.

F. K.: – Beszéli tehát a magyar zenei anyanyelvet?

L. I.: – Ő beszéli. De hogy elmondjam bánatunkat is – mert az is volt -, ugyanebben a korcsoportban mindazok, akik Weiner Leó „Magyar népdalok” c. zongoradarabjának hegedű-zongorás átíratát játszották, nem voltak feladatuk magaslatán. Úgy tűnt, mintha nem tudnának igazán jól magyarul, mintha sohase énekeltek volna magyar népdalt.

Az, hogy nem táncoltak magyar néptáncot, még csak-csak rendben van – de úgy tűnt, nem is látták még, hogyan táncolnak magyar népzeneire. Kellemetlen meglepetés volt ez a zsűri valamennyi tagjának, annál is inkább, mivel maga a hegedülés az esetek döntő többségében nagyon jó volt.

F. K.: – Csak a népi hang jelentett problémát a különböző korok-stílusok zenei természetének megszólaltatásakor?

L. I.: – Sajnos, nem ilyen egyszerű a helyzet. Az I-II. korcsoportot hallgatva, amikor a növendékek barokk művet játszottak (amikor ilyet választottak a tanárok), fölmerült a kérdés: vajon mennyire sikerült meggyökerezni Magyarországon az újabb kori, azaz legalább harminc éves – ha nem több – barokk zenei előadásmódnak. Tapasztalatom azt mutatja, mintha a fúvósoknál az könnyebben menne. A Zeneakadémián az intézmény növendékei – és a Tanárképző Intézetek hallgatói – a díszítéstechnikát, a frazeálást, a tempóváltást, a dinamikát jobban megoldanák, vagyis a korhű előadásmódot, modern hangszeren. Mindkettőt egyszerre szeretném hangsúlyozni. Lehet, hogy valójában nem is olyan komoly a probléma, mert a versenyen csak válogatást hallottunk a fiatal hegedűsökből – de azért felhívnam a figyelmet arra, hogy elő kell venni az URTEXT kottákat (vannak, még ha nehezen és drágán férhetők is hozzá!), el kell olvasni Doningtonnak a magyar nyelven is megjelent előadás-történeti könyvét, leszűrve belőle a tapasztalatokat. Megkockázatom, hogy valamelyes módon ismeretségbe kellene kerülni L. Mozart Hegedűiskolájával is, ami tudomásom szerint

ez idő tájt csak németül olvasható. Mind ez azonban csak másodlagos ahhoz képest, hogy a tanároknak és a növendékeknek meg kellene ismerni a Rádióban nap mint nap fölhangzó korhű előadásokat – nem azért, hogy majmolva utánozzák, hanem hogy tanulságait gondolkodó módon vegyék át. Feltétlenül említésre méltónak azért találom ezt, mert – főleg az alsó évfolyamokban – gyönyörű hangon, kiváló technikai szintű hegedülést hallhattunk. A 8-14 éves korúak fantasztikus tehetségeket mutattak föl. A megjegyzés tehát nem az ő tudásuk értékét bírálja. Kiderült, hogy egyik oldalon nagyszerű az alapképzés (technikailag, zeneileg, memória-technikailag), stílárisan a romantikus művek előadása igazán dicséretes volt – ezért úgy gondolom, hogy a sokat emlegetett továbbképzés folyamán az említett gondokkal kellene végre foglalkozni.

F. K.: – Eddig főképp a fiatalabbakról esett szó. Milyen tanulságokat kínált a III-IV. korcsoport szereplése?

L. I.: – Egyre jobban előtérbe került a hangszer-probléma. Igazság szerint ez ma már a III. Korcsoportban is perdöntő. Nem tudunk olyan versenyzőnek I. díjat adni, akit egyébként rátermettsége, pódiumérettsége és -készsége erre predestinált volna. Volt, aki saját hangszer híján szakiskolai növendék-korból „levetett” hangszeren játszott, természetesen az akarási előadásban megjelenő torzulásaival. Az ilyen versenyző, sajnálatos módon, hátrább szorult. Számomra most megint nagyon mellbevágó volt, hogy milyen kevés az, ha valaki tehetséges, technikailag jól képzett, pódiumra termett előadóművész-alkat, ha mindehhez nem társul megfelelő hangszer.

F. K.: – Hangszeres-alkat többféle van; a szólistán kívül igény van kamara- és zenekari játékosra is. Befolyásolta-e az értékelést, hogy valaki szólista-rangot sejtet?

L. I.: – Megint csak vissza kell térnem arra, hogy az első két korcsoportban szerencsére egybeesett a hangszer-tudás és az a „pszichológiai plusz”, amit úgy nevezünk, hogy pódiumkészség – és hangszer. Ahogy haladtunk tovább, sajnos, egyre inkább befolyásolni kényszerítette a zsűrit a hangszer minősége. Számomra a magasabb korcsoportban „vízválasztó”, hogy valaki művész-jelölt vagy sem, hogy láttunk-e benne szólistát vagy nem. Termé-

szetesen, nem lebecsülendő a jó kamaramuzsikusi vagy zenekari játékhoz való adottság, de erről már beszéltem. Fontosnak tartom azon pszichológiai kérdés felsejtését: hogyan lehet, hogy míg az alsóbb fokon dúskálunk tehetségekben, nagy reményeket tápláló szólista-palántákban (a „palánta” csak az életkorra vonatkozik!), a szakiskolában, a pubertáskorban felmerülő biológiai-pszichológiai problémák idején kezdődik a lemorzsolódás.

F. K.: – Miért van ez így?

L. I.: – Gondolom, ez pedagógiai kérdés is, de én azt hiszem – ha szabad ezt így „kívülrőlként” megjegyezni – legalább annyira pszichológiai fölkészítés/fölkészülés kérdése is.

F. K.: – A zeneszerző számára különösen érdekes lehetett: hogyan viszonyulnak a fiatalok a modern magyar művekhez. Értik-e, szeretik-e az „új” – számukra mindenképp új – zenei nyelvet?

L. I.: – Ez megint pozitív meglepetés volt: az itt megjelent növendékek anyanyelvi fokon értik ezt a gondolatkort. Weiner „Magyar népdalok” c. művénel láttam problémát, de az speciális kérdés. Ha arra, amit úgy nevezünk, hogy új magyar zene, kezdő korban kezdik fölkészíteni, tanítani a növendékeket, s ami a legfontosabb: tágitani a gondolkozásmódju-

kat, akkor később sincs e téren probléma. Tapasztalatom szerint az itt megjelent 95 növendéknél s felkészítő tanáraiknál e kérdésben semmiféle neheztelő szót nem ejthetünk. Természetesen volt, aki jobban

játszotta a magyar művet, volt, aki rosszabbul – de ez más korokból származó darabokkal is így volt. Azért a 95 versenyzőnek nem 95 díjat osztottunk... még akkor is, ha bizonyos korcsoportokban „díj-eső” volt, összességében annyi díjat adtunk, amennyit megérdemeltek. Külön öröm, hogy az Artisjus, a Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület különdíjait jó szívvel tudtuk kiosztani. Fontos, hogy volt miből, de még ennél is fontosabb: volt kinek osztanunk.

F. K.: – Ezúttal a látogatottságra sem igen panaszkodhatunk: jutott hallgatóság a Régi Zeneakadémia koncerttermébe.

L. I.: – Azt azért mondjuk meg, hogy inkább az első két korcsoportnál volt telt, néha zsúfolt házunk. Ahogy haladtunk a korcsoportokban tovább, a közönség létszáma megcsappant. Igaz, hogy aki ott maradt, azt viszont valóban érdekelte a verseny, és a tapsokkal egyértelműen bizonyította, hogy értő – megkockáztatnám: jól értékelő – hallgató. A versenyzők is meghallgatták, figyelték egymást. Ennél többet aligha mondhatunk a verseny közönségéről.

F. K.: – A versenyről, amelyet egyszersmind seregszemlének is tekinthetünk, többnyire pozitív értékelést kaptunk; a megmutató problémákra pedig javaslatokat. Számomra az derült ki, hogy a hazai hegedűs-társadalom méltóképp emlékezett meg Zathureczky Ede 95. születésnapjáról.

L. I.: – Az alkalom: jó alkalom volt az országos versenyre, a hegedűtanárok érdeklődésben reagáltak erre a lehetőségre. Köszönet ezért elsősorban Perényi Eszternek és a XV. Kerületi Hubay Jenő Zeneiskolának. Ők vállalták a beláthatatlan mennyiségű, időrabló szervezőmunkát, melynek eredménye a zökkenőmentes verseny, valamint a szponzorok révén számottevő anyagi feltételek megteremtését.

Fittler Katalin

ÚJRA FESZTIVÁL... ...A MÁV SZIMFONIKUSOKNÁL

A MÁV Szimfonikusok Zenekari Alapítványa március 6-án tájékoztatóra hívta össze a sajtó képviselőit, amelyen Fenyő Gábor, a Zenekar igazgatója számolt be az elmúlt évtizedek munkájáról, valamint a közeli és távolabbi jövőben rájuk váró nemes feladatokról.

A MÁV Szimfonikus Zenekar immár 53. éve adja bérletes koncertjeit és elmondható, hogy a két Zeneakadémiai bérletsorozatának 85%-os ill. 75%-os eladási indexével és teltházassal koncertjeivel a jegyeladásban és koncert-látogatottságban az elsők között áll.

A Zenekar hangverseny-látogatóinak összetétele a hosszú évek során alakult ki és ma állandósulni látszik. A MÁV Szimfonikus Zenekar sajátos helyzetéből adódóan – miszerint egy nagy múltú állami vállalat (ma részvénytársaság) a fenn-

tartója – a hallgatóság soraiban ott található a vasutas-dolgozó, a kispénzű polgár, de nagy számban jelennek meg a nyugdíjasok is. Különösen nagy öröm, hogy a bérletvásárlók közül sokan még gyermekként látogatták először a MÁV Szimfonikusok hangversenyeit, s ma már mint szülők foglalják el helyüket a koncerttermekben. Mindezeket figyelembe véve a Zenekar koncertjegyei az átlagosnál kissé alacsonyabb áron kerülnek értékesítésre.

A generációról-generációra szálló hagyomány arra kötelezi a Zenekart, hogy műsor-összeállításával teljes mértékben kiszolgálja, de ugyanakkor nevelje, kortárs művekkel megismertesse hallgatóságát.

Mindemellett fontosnak tartja a fiatal tehetségek bemutatását, a folyamatos együttműködést a már „befutott” művé-

szekkel, s nem utolsósorban lehetőséget nyújt saját művészeinek szólistaként történő bemutatkozásaira.

A bérletes koncertek tehát nagyon fontosak a Zenekar számára, de szükség van arra is, hogy valami különleges eseménnyel felhívja magára a figyelmet és ezzel is gazdagítsa a zenekedvelő közönséget.

A tavalyi évad nagy sikerű „BRAHMS FESZTIVÁLja” után – melyről a Zenekar c. lap is beszámolt – az idén májusban megrendezésre kerül a 3 hangversenyből álló LISZT-WAGNER FESZTIVÁL.

A koncerteken felcsendülnek majd a két zeneszerző-óriás remekművei olyan kiváló művészek tolmácsolásában, mint Lukács Ervin, Gál Tamás, Jurij Szimonov, Kelen Péter, Jandó Jenő, valamint közreműködik a Honvéd Művészegyüttes Férfikara is.